
Woord vooraf

SELFIE Het is misschien wel de beroemdste foto van 2013. Tijdens de herdenkingsplechtigheid voor Nelson Mandela op 10 december maakte de Deense premier Helle Thorning-Schmidt op de tribune van het stadion in Johannesburg een *selfie* van haarzelf (uiteraard, anders was het geen ‘selfie’) met haar Britse ambtgenoot David Cameron en de Amerikaanse president Barack Obama. De drie regeringsleiders hadden er duidelijk schik in. Ondertussen lijkt Obama’s echtgenote Michelle op enige afstand een beetje zuur voor zich uit te kijken.

Het door AFP-fotograaf Roberto Schmidt vastgelegde tafereel is om meerdere redenen interessant. Ten eerste omdat er een ‘selfie’ gemaakt wordt en precies dát woord werd door woordenboekuitgever Van Dale uitgeroepen tot ‘woord van het jaar’. Een niet-Nederlands woord dus, want ‘zelfje’ raakte niet echt ingeburgerd, evenmin als het door Kees van Kooten voorgestelde alternatief ‘otofoto’. Een *selfie* is een portret, meestal met de eigen smartphone gemaakt, van jezelf, het liefst samen met anderen en nog liever samen met beroemdheden.

INDIVIDUEEL Wat zegt de populariteit van het *selfie* en het feit dat die opname meestal snel haar weg vindt naar het wereldwijde web? Dat mensen vooral zichzelf belangrijk vinden? Dat ze willen laten zien dat ze ertoe doen? Het lijkt naadloos aan te sluiten bij het fenomeen dat steeds meer mensen steeds meer van zichzelf vrijwillig blootgeven op internet, via sociale media als facebook en twitter – tot vreugde van de wereldwijd zijn oor te luisteren leggende Amerikaanse NSA, maar dat terzijde. Allemaal op dezelfde manier individueel bezig en dat via dezelfde kanalen met iedereen delen.

MOREEL LEIDERSCHAP Tegelijkertijd lijkt er wereldwijd ook behoefte te zijn aan voorbeelden die navolging verdienen, die aangeven wat echt van waarde is. Want hoe is anders de enorme impact te verklaren van persoonlijkheden als de in maart gekozen paus Franciscus en de in december overleden Nelson Mandela? Zij laten zien hoe je idealen in de praktijk kunt brengen en vooral hoe je dat met menselijkheid en mededogen doet. Zij tonen door hun manier van leven dat geestelijke waarden belangrijker zijn dan materieel bezit. Naar zo’n moreel leiderschap bestaat in onze steeds meer op zichzelf gerichte maatschappij blijkbaar een grote hunkering. Niet het van bovenaf opleggen van een ‘participatiesamenleving’, maar het geven van een aansprekend voorbeeld is wat mensen lijkt te motiveren, te stimuleren, te activeren. Dat is wellicht de belangrijkste les van 2013 – een les die politici, ceo’s en andere vooraanstaande personen ter harte zouden moeten nemen.

TOEVAL Terug naar de foto die Helle Thorning-Schmidt maakt. Deze foto is dus geen ‘selfie’, maar geeft alleen het maken ervan weer. De opname lijkt echter veel meer te zeggen. Michelle Obama is *not amused* over het geflirt van haar echtgenoot met de hoogblonde Deense premier. Althans, dat was de interpretatie die velen eraan gaven. En bleven geven, ook nadat de fotograaf publiekelijk had verklaard dat de afgewende blik van Michelle Obama op toeval berustte. Zij had voor en na dit moment vrolijk meegedaan aan het geginnegap. Anderen vonden die pret dan weer ongepast tijdens een herdenkingsplechtigheid voor de overleden Mandela – hoezeer de bijeenkomst ook uitblonk in vrolijkheid, in het dansend en zingend vieren van het leven van de zwarte Zuid-Afrikaanse leider.

INTERPRETATIE Kortom: een foto kan verhalen oproepen, tot beschouwingen aanleiding geven – ook tot volstrekt onjuiste interpretaties dus. Dat noopt tot voorzichtigheid en tot een verhelderende uitleg. Zien we wel wat we denken te zien? De kracht van het beeld is sterk. Dat schept verantwoordelijkheden, ook voor de selectie van foto’s in deze 52e editie van de reeks *Het aanzien van*. Er is – zoals gebruikelijk – gezocht naar beelden die beklijven, die op het netvlies branden, die een herinnering oproepen en uitnodigen het verhaal eromheen terug te lezen. En soms ook vragen opwerpen.

Vragen Waarom bijvoorbeeld neemt een grootvader foto's van zijn in nood verkerende echtgenote en kleinkinderen, die het water zijn ingevlucht nadat hun huis door snel oprukkende bosbranden ten prooi is gevallen aan het vuur? Wilde hij zijn kleinkinderen in die penibele situatie afleiden? Wat denkt een Syrische rebel terwijl hij midden in een verwoeste stad op een fauteuil heeft plaatsgenomen – het geweer in de aanslag? Wat zegt het portret van de overleden Venezolaanse president Hugo Chávez tussen heiligenbeelden over de wijze waarop hij werd vereerd? Waar wijst de Noord-Koreaanse dictator Kim Jong-un naar? Valt het omhoog gegooide tennisracket zo meteen niet boven op Rafael Nadal, de ter gravel gestorte winnaar van Roland Garros? Is het schikken van de das van koning Albert II door koningin Paola een bewijs van echtelijke liefde? Wat zegt het dat prins William en niet zijn echtgenote prinses Kate hun pasgeboren zoon draagt als zij na de bevalling het ziekenhuis verlaten? Kan treffender worden verbeeld dat de Italiaanse politicus Berlusconi in het nauw raakte, dan met de foto waarop hij door medestanders belaagd lijkt te worden? Hoe tragisch eenzaam zijn niet de met lakens bedekte lichamen van twee asielzoekers die tijdens hun overtocht naar Europa in de Middellandse Zee verdronken?

Antwoorden Deze vragen behoeven niet noodzakelijkerwijs een antwoord. Vaak is dat ook niet voorhanden en is het genoeg dat de beelden intrigeren. Maar samen met de teksten scherpen ze de herinnering. Zo blijven de belangrijkste of meest opmerkelijke zaken van 2013 handzaam bewaard. En hoe typerend het *selfie* is voor 2013 (als uiting van ongebreidelde zelfprofilering?) mag de lezer zelf uitmaken – zolang medemenselijkheid en compassie maar niet uit het oog worden verloren, met dank aan iconen als Nelson Mandela en paus Franciscus.

Han van Bree

Benedictus XVI treedt af

Opmerkelijke stap maakt einde aan weinig succesvol pontificaat

VATICANSTAD Het was in zeven eeuwen niet meer voorgekomen dat een paus aftrad, maar op 11 februari was het weer zover. Toen maakte Benedictus XVI bekend dat hij niet meer de kracht had om de Rooms-Katholieke Kerk nog langer te leiden. De 85-jarige paus maakte daarom zeventien dagen later vrijwillig plaats voor een opvolger.

Jozef Ratzinger was in 2005 gekozen tot opvolger van paus Johannes Paulus II. De laatste levensjaren van de populaire Poolse paus waren een ware martelgang geweest. Maar Johannes Paulus II wilde net als Jezus tot het allerlaatste moment doorgaan, ook toen het eigenlijk niet meer ging. Ratzinger koos als Benedictus XVI een ander pad. Hij zette een historische stap door vrijwillig terug te treden. Op 28 februari kwam er officieel een einde aan zijn pontificaat en was er sprake van een 'sede vacante', een lege stoel (*onder*). Benedictus XVI zou

voortaan als 'emeritus-paus' door het leven gaan.

Opspraak

Het pontificaat van paus Benedictus XVI kon niet echt geslaagd genoemd worden. In de acht jaren dat hij leiding had gegeven aan de Katholieke Kerk was het instituut geplaagd door ernstige schandalen rond priesters die zich hadden vergrepen aan minderjarigen of zich te buiten waren gegaan aan ander ongewenst seksueel gedrag – schandalen waar de paus niet echt daadkrachtig op had

gereageerd. Daarnaast was de bank van het Vaticaan in opspraak geraakt door duistere financiële praktijken en maakten via 'Vatileaks' uitgelekte documenten pijnlijk duidelijk dat er zich een snoeiharde machtsstrijd afspeelde binnen de muren van het Vaticaan. Bovendien kampte de Kerk in Europa met een toenemend priestertekort – mede door het vasthouden aan het celibaat en de weigering vrouwen tot het ambt toe te laten. De conservatieve, intelligente maar weinig charismatische Benedictus XVI wilde niet tornen aan de leer. ♦

‘Blade Runner’ schiet vriendin dood

Boegbeeld van Paralympics valt van zijn voetstuk

ZUID-AFRIKA Was het moord of een tragische vergissing? Op 14 februari schoot Oscar Pistorius in zijn huis nabij Pretoria zijn vriendin Reeva Steenkamp dood. De 26-jarige atleet, die gold als boegbeeld van de gehandicaptensport, werd opgepakt en voor de rechter gebracht (boven).

Pistorius had als baby zijn onderbenen verloren, maar was toch aan atletiek gaan doen. Hij liep op verende metalen ‘blades’. Als Blade Runner streed hij voor gelijke behandeling van gehandicapte sporters en was hij zeer succesvol op de Paralympics. Hij wist zich bovendien te kwalificeren voor de Olympische Spelen van 2012

in Londen, waar hij op de 400 meter in de halve finale werd uitgeschakeld. Hij had sinds enkele maanden een relatie met het fotomodel Reeva Steenkamp, die bekend was geworden met campagnes tegen verkrachting en huiselijk geweld – in Zuid-Afrika veelvoorkomende fenomenen. Na zijn arrestatie ontkende een hevig geëmotioneerde Pistorius ten stelligste dat hij zijn vriendin doelbewust om het leven had gebracht. Hij liet weten dat er sprake was van een gruwelijke vergissing. Hij had midden in de nacht geluiden gehoord uit de badkamer en dacht dat er een inbreker was. Zonder zijn beenprothesen aan te doen, in het pikkedonker, greep hij

het vuurwapen dat naast zijn bed lag en bewoog zich richting badkamer. Toen er op zijn roepen niet werd gereageerd, besloot hij te schieten. Steenkamp werd door vier kogels geraakt.

Doping

Of Pistorius’ verhaal geloofwaardig was, zou een proces moeten uitwijzen. Inmiddels was niet alleen duidelijk geworden dat het politieonderzoek in de woning van Pistorius zeer onzorgvuldig was uitgevoerd, maar ook dat de verdachte atleet betrokken was geweest bij eerdere geweldsincidenten. Het had er alle schijn van dat het boegbeeld van de gehandicaptensport van zijn voetstuk was gevallen. ❖

17.02 Ecuador

Rafael Correa herkozen als president met de leuze ‘we hoeven geen president, we hebben er al één’

18.02 België

overvallers maken op vliegveld Zaventem voor tientallen miljoenen aan diamanten buit

18.02 België

rechter weigert verzoek kindermoordenaar Marc Dutroux tot vrijlating onder elektronisch toezicht

19.02 Nederland

Rabobank verkoopt vermogensbeheerder Robeco aan het Japanse Orix

19.02 Syrië

meer dan dertig doden bij aanval leger op wijk in Aleppo

Christo pakt lucht in

Witte creatie in voormalige gasopslag in Oberhausen

DUITSLAND 'Het is net een douche van licht.' Kunstenaar Christo was zelf aangenaam verrast toen hij op 15 maart in een oude gasopslag in Oberhausen zijn eigen creatie, *Big Air Package* ([links](#)) betrad.

Kunstenaar Christo, die eigenlijk Vladimir Javacheff heette, had samen met zijn onafscheidelijke echtgenote Jeanne-Claude inmiddels al heel wat ingepakt, zoals de Pont Neuf in Parijs (1985) en de Rijksdag in Berlijn (1995). Deze tijdelijke constructies

waren door de in 2009 overleden Jeanne-Claude omschreven als 'de aanwezigheid van het gemis'. Ook zonder zijn vrouw ging de inmiddels 77-jarige Christo door met de projecten die ze samen nog hadden bedacht, maar ook met nieuw werk.

In Oberhausen borduurde Christo voort op het werk *Air Package* dat hij in 1966 had gemaakt voor het Van Abbemuseum in Eindhoven. De Amerikaans-Bulgaarse kunstenaar verpakte in feite lucht in 20.000 vierkante meter doorschijnende witte stof en vulde daarmee het inwendige van de Gasometer, zoals het gebouw uit 1929 heette. Hoewel hij alles zoals gebruikelijk tot in de details had voorbereid, was Christo (*onder*) enorm getroffen door de wijze waarop het spel van licht en donker in het 117 meter hoge bouwwerk uitpakte.

Olievaten

Oberhausen was voor Christo slechts een uitstapje. Hij was volop bezig met het realiseren van twee projecten die hij nog samen met Jeanne-Claude had bedacht: het overspannen van tien kilometer rivier in Colorado met zilverglanzende stof en het maken van een trapeziumvormige 'mastaba' in Abu Dhabi met 410.000 olievaten. Dat laatste kunstwerk was een buitenbeentje in het repertoire van Christo omdat het een permanent karakter zou krijgen. Het wachten was op de vergunning voor deze 'stairway to heaven', zoals hij het zelf omschreef. ♦

Koerden leggen wapens neer

Hoop op duurzame vrede in Turkije

TURKIJE 'De wapens moeten zwijgen, de politiek moet spreken.' Met deze woorden gaf de gevangene PKK-leider Abdullah Öcalan op 21 maart zijn aanhang opdracht de gewapende strijd te staken. Niet eerder in het bijna dertig jaar durende conflict tussen Turkije en de Koerdische minderheid leek de kans op vrede zo reëel.

De Koerdische Arbeiderspartij PKK was in 1984 een gewapende opstand begonnen tegen de Turkse staat, aanvankelijk voor onafhankelijkheid van de onderdrukte Koerden in Zuidoost-Turkije, later voor gelijke rechten voor de Koerdische taal en cultuur en voor meer autonomie. Dit conflict, dat zijn hoogtepunt beleefde in de jaren negentig en na 2011 weer was opgeblaaid, had al aan meer dan 40.000

mensen het leven gekost. Bijna een miljoen Koerden hadden noodgedwongen hun dorpen moeten verlaten. In 1999 bracht Turkije de PKK een zware slag toe met de arrestatie van Abdullah Öcalan. De PKK-leider kreeg aanvankelijk de doodstraf, maar die werd later omgezet in levenslang.

Doorbraak

Onder het bewind van premier Recep Tayyip Erdogan kwam er wat meer vrijheid voor de Koerdische minderheid in Turkije (ongeveer een vijfde van de bevolking). Zo werd het mogelijk op radio en tv programma's in het Koerdisch uit te zenden en op school Koerdische les te volgen. Geheime onderhandelingen in 2010 tussen Turkije en de PKK in Oslo liepen echter op niets uit.

In oktober 2012 volgden nieuwe onderhandelingen, dit keer met Öcalan persoonlijk. Het eerste teken dat er een doorbraak ophanden was, kwam op 13 maart toen de PKK zes Turkse militairen, een lokale bestuurder en een agent vrijliet (*boven*). En vervolgens was er dan de verklaring van Öcalan, op een symbolisch moment bovendien: de viering van Newroz, het Koerdische Nieuwjaar. In Diyarbakir, de grootste stad in het zuidoosten van Turkije, begroetten honderdduizenden Koerden het nieuws uitbundig. En ook premier Erdogan noemde de oproep tot een wapenstilstand 'heel positief'. Een historisch compromis lag in het verschiet, maar de weg daarheen zou waarschijnlijk nog lang en moeizaam zijn. ♦

16.03 Zimbabwe

lage opkomst bij referendum over nieuwe grondwet, die met ruime meerderheid wordt aangenomen

17.03 India

vijf verdachten van verkrachting Zwitserse toeriste opgepakt

17.03 Zimbabwe

politie valt kantoor premier Morgan Tsvangirai binnen en arresteert vijf mensen

18.03 Frankrijk

werknemers van Peugeot en Citroën demonstreren in Parijs tegen voorgenomen massaontslag

19.03 Cyprus

parlement stemt tegen reddingsplan dat spaarders verplicht mee te betalen aan redding banken

Ding dong, the bitch is dead

Dood Margaret Thatcher roept heftige reacties op

GROOT-BRITANNIË Het was bekend dat Margaret Thatcher als minister-president niet bij iedereen geliefd was. Maar dat haar overlijden – meer dan twintig jaar na haar aftreden – nog zoveel emoties zou oproepen, kwam als een verrassing. Op verschillende plekken (zoals in Brixton, *rechts*) werden zelfs straatfeesten georganiseerd om de dood van de ‘Iron Lady’ op 8 april te vieren.

Margaret Thatcher was een kruideniersdochter uit Grantham die het in 1979 schopte tot de eerste vrouwelijke minister-president van Groot-Brittannië. Op dat moment stond de Britse economie er slecht voor. Als leider van de conservatieven geloofde Thatcher heilig in een neoliberale agenda om het land er weer bovenop te krijgen: minimale

overheidsbemoeienis en maximale marktwerking. Als uitvloeisel daarvan moesten de verouderde staatsmijnen en staalfabrieken worden gesloten of geprivatiseerd. Dat voornemen leidde halverwege de jaren tachtig tot langdurige en vaak gewelddadige stakingen. Maar Thatcher gaf geen krimp. Het resultaat: de macht van de vakbonden werd gebroken, de werkloosheid steeg enorm en steden verpauperden. Decennia later waren velen nog verbitterd over het feit dat Thatcher had nagelaten nieuwe banen te creëren.

De ‘Iron Lady’ liet ook haar sporen na op buitenlands terrein. Samen met de Amerikaanse president Ronald Reagan, een politieke geestverwant, zocht ze toenadering tot Michail Gorbatsjov, de president van de Sovjet-Unie, en speelde zo een rol in

het beëindigen van de Koude Oorlog. Door Argentinië na de bezetting van de Falklandeilanden de oorlog te verklaren en die ook te winnen, speelde zij een cruciale rol bij de val van de junta van generaal Jorge Videla.

Bitch

Thatcher bleef in functie tot 1990 en was daarmee de langstzittende Britse minister-president in de twintigste eeuw. In de jaren daarna leidde zij steeds meer een teruggetrokken bestaan. Zij werd dement en overleed op 87-jarige leeftijd aan een beroerte. Meteen na haar dood werd ‘Ding dong, the witch is dead’, een liedje uit de musical *The Wizzard of Oz*, razend populair – vooral in de straatversie: ‘Ding dong, the bitch is dead’. De frustratie zat bij veel Britten nog altijd heel diep. ♦

06.04 Irak

zeker twintig doden bij zelfmoordaanslag bij soennitische verkiezingsbijeenkomst in Baqouba

07.04 Montenegro

Filip Vujanovic met minimale meerderheid herkozen als president

08.04 Groot-Brittannië

nieuws van overlijden Margaret Thatcher leidt tot straatfeesten in onder meer Londen en Glasgow

09.04 Nederland

aantal nabestaanden boycot officiële herdenking bloedbad in Alphen aan den Rijn van 2011

10.04 Uruguay

parlement stemt in met openstellen huwelijk voor homoseksuelen

Vrolijk protest tegen Poetin

Veel kritiek op Russische 'antihomowet'

NEDERLAND In Rusland zou het mogelijk bestempeld zijn als 'homopropaganda', maar bij het Scheepvaartmuseum in Amsterdam stal het op 8 april de show: het grote portret van een kleurig opgemaakte Vladimir Poetin (*onder*) waarmee demonstranten de intolerante Russische wetgeving over homoseksualiteit aan de kaak wilden stellen.

De Russische president was die dag in Nederland voor een bliksembezoek in het kader van het *Nederland-Rusland-jaar 2013* en dineerde met vertegenwoordigers van politiek en bedrijfsleven in het Scheepvaartmuseum. Behalve de luidruchtige demonstratie van de enkele duizenden betogers was er ook een stil protest tegen het hoge bezoek: op het Amsterdamse stadhuis en bij de deelraden wapperde op 8 april de regenboogvlag, het symbool van de homobeweging. Burgemeester Eberhard van der Laan liet weten dat zijn agenda te vol was voor een ontmoeting met Poetin. Enkele maanden later, tijdens de manifestatie *To Russia with Love*,

riep de Amsterdamse burgervader de Nederlandse regering zelfs op een klacht in te dienen tegen Rusland bij het Europees Hof in Straatsburg.

Winterspelen

Steen des aanstoots was een nieuwe wet, waarin voorlichting over 'niet-traditionele seksuele relaties' aan minderjarigen bestempeld werd als 'propaganda' en zwaar werd beboet. De vrees bestond dat de vaag geformuleerde wet gebruikt zou worden om allerlei publieke uitingen van homoseksualiteit te verbieden. Of om mensen af te schrikken. Eerdere wet- en regelgeving die het recht om te demonstreren aan banden had gelegd

en non-gouvernementele organisaties verdacht had gemaakt als 'buitenlandse agenten', was tamelijk effectief gebleken in het beteugelen van de brede protestbeweging in Rusland. Bovendien bestond het gevaar dat de 'antihomowet' als legitimatie zou worden gezien voor homofobe uitingen. En homoseksuelen hadden het in Rusland toch al moeilijk. Op 7 augustus zette de Britse komiek Stephen Fry de zaak van de homorechten in Rusland weer op de agenda met een oproep de Winterspelen van 2014 in het Russische Sotsji te boycotten. Maar hoewel hij op veel bijval kon rekenen, leek hiervoor toch weinig animo te bestaan. ♦

Koning Willem-Alexander ingehuldigd

Met een handtekening maakt Beatrix einde aan haar regeerperiode

NEDERLAND. Het was een heel bijzondere en voorlopig laatste Koninginnedag. Op 30 april nam Willem-Alexander de troon over van zijn moeder. Dat gebeurde op de dag af 33 jaar nadat Beatrix háár moeder had opgevolgd. Nederland kreeg een koning, Koninginnedag werd Koningsdag en zou op 27 april worden gevierd en Beatrix ging voortaan weer als prinses door het leven.

Aan de vooravond van de inhuldiging sprak koningin Beatrix voor het laatst als staatshoofd tot haar volk. In een korte toespraak liet ze zich weer van haar zakelijke kant zien door een vrij taai staatsrechtelijk betoog te houden. Daarnaast riep ze – zoals ze ook vaak in haar kersttoespraken had gedaan – op tot saamhorigheid en openheid. Slechts één keer werd

Beatrix persoonlijk en dat was toen ze over haar overleden echtgenoot prins Claus sprak: 'Wellicht zal de geschiedenis uitwijzen dat de keuze voor deze echtgenoot mijn beste beslissing is geweest.'

Trouw

Op 30 april om 10 uur in de ochtend deed Beatrix in het Paleis op de Dam

met een ferme handtekening afstand van het koningschap (*boven*). Een kwartier later stelde Beatrix de nieuwe koning voor aan het Nederlandse volk, waarna ook de drie dochters van Willem-Alexander en Máxima op het balkon verschenen: Amalia, Ariane en Alexia (*rechtsonder* van links naar rechts voor hun ouders). Zij werden luid en lang toegejuicht door de

22.04 Nederland

Hof van Discipline schorst Bram Moszkowicz levenslang als advocaat

25.05 Nederland

gevangenispersoneel protesteert tegen bezuinigingsplannen van staatssecretaris Fred Teeven van Justitie

26.04 Nederland

slechte weer spelbreker bij Koningsdagen op basisscholen

27.04 Nederland

PvdA-congres spreekt zich uit tegen strafbaarstelling illegaliteit

28.04 Italië

nieuwe brede coalitieregering van centrumlinkse premier Enrico Letta treedt aan

massaal toegestroomde en veelal in oranje uitgedoste fans. Een paar uur later volgde de plechtige inhuldiging van de nieuwe koning in de Nieuwe Kerk. Hij hield eerst een toespraak waarin hij zijn moeder uitgebreid bedankte, legde vervolgens de eed op de grondwet af (*rechts*) en daarna was het de beurt aan de leden van de Eerste en Tweede Kamer om trouw aan de nieuwe koning te beloven of te zweren. Dat alles gebeurde onder het toezicht van tal van hoogwaardigheidsbekleders uit binnen- en buitenland, onder wie veel kroonprinsen en -prinsessen.

Draaiboek

De dag werd afgesloten met een rondvaart over het IJ, het aanhoren van het gewraakte *Koningslied* (zie p. 61) en diverse feesten, onder meer op het Museumplein, waar André Rieu voor een wervelende show zorgde. Bij de rondvaart zorgde de kersverse koning nog voor consternatie toen hij geheel buiten de draaiboeken om liet weten een kijkje te willen nemen bij dj Armin van Buuren die samen met het Koninklijk Concertgebouworkest aan het optreden was. Het koninklijke gezin werd enthousiast ontvangen en het leverde voor de televisiekijker vertederende beelden op die bijdroegen aan de toch al sterk gestegen populariteit van Willem-Alexander. De nieuwe koning bracht zo in praktijk wat hij tijdens het televisie-interview (zie p. 61) al duidelijk had gemaakt: dat hij zich niet al te veel aan het protocol gelegen wilde laten liggen. Na 123 jaar had Nederland weer een koning, want sinds het overlijden van koning Willem III in 1890 was de troon telkens bezet geweest door vrouwen: achtereenvolgens regentes Emma en de koninginnen Wilhelmina, Juliana en Beatrix. Met Willem-Alexander begon dus voor Nederland een nieuw tijdperk. ♦

29.04 Bolivia

president Evo Morales mag zich toch verkiesbaar stellen voor derde ambtstermijn

A king is born

Prins George derde in lijn troonopvolging

GROOT-BRITTANNIË ‘Hij heeft god zij dank meer haar dan ik!’ Met de nodige dosis humor reageerde prins William op de geboorte van zijn eerste kind. Op 22 juli om 16.24 uur had zijn echtgenote prinses Kate het leven geschonken aan een stevige zoon. Twee dagen later werden zijn namen bekendgemaakt: George Alexander Louis.

Wekenlang hadden journalisten de wacht gehouden bij het St. Mary's Hospital in de Londense wijk Paddington. In dat ziekenhuis, waar op 21 juni 1982 ook prins William ter wereld was gekomen, zou immers de bevalling plaatsvinden. Op maandag 22 juli werd het wachten beloond. Vroeg in de avond werd officieel meegedeeld dat alles naar wens was verlopen en dat moeder en zoon het goed maak-

ten. De jonge ouders verlieten daarop met de toen nog naamloze baby het ziekenhuis (*onder*), waarbij prins William nog schalks opmerkte dat hun zoon ‘gelukkig op zijn moeder leek’. De geboorte was niet alleen goed nieuws voor de Britse koninklijke familie, maar ook voor de pers (er werden tienduizenden extra kranten verkocht, onder meer van *The Sun* die zich voor de gelegenheid zelfs had omgedoopt tot *The Son*) en de souvenirindustrie (die allerlei memorabilia op de markt bracht).

Opvolging

George kreeg bij zijn geboorte de titel prins van Cambridge mee en was na zijn grootvader prins Charles en zijn vader de derde in lijn om zijn overgrootmoeder koningin Elizabeth II op te volgen. Maar voor het zover

was, wilden zijn ouders hem een zo gewoon mogelijke opvoeding geven – zoals wijlen prinses Diana ook met William en zijn broer Harry had geprobeerd. Slechts weinigen geloofden dat zoiets mogelijk was.

Als de baby een meisje was geweest, zou zij als eerstgeborene voor de troon in aanmerking zijn gekomen. De eeuwenoude regel dat mannen bij de troonopvolging ook als ze jonger waren voorrang hadden op vrouwen, was inmiddels afgeschaft – al was nog niet in alle landen van het Britse rijk aan alle voorwaarden daartoe voldaan. Maar omdat George een jongen was, zou hij sowieso zonder problemen het 43e staatshoofd van Groot-Brittannië kunnen worden. De vraag was alleen of de monarchie nog enkele generaties zou standhouden... ♦

Trein ontspoord

Machinist reed te hard
en zat te bellen

SPANJE Met veel te hoge snelheid sneed de trein de scherpe bocht aan en daardoor ging het gruwelijk mis. Alle treinstellen liepen uit de rails, botsten tegen elkaar of tegen de betonnen wand en één wagon werd zelfs gekatapulteerd en kwam op het meters hoger gelegen talud terecht. Bij het ongeluk, op 24 juli, vielen 79 doden en zo'n 200 gewonden.

De semihogesnelheidstrein Alvia was aan het eind van de middag uit Madrid vertrokken met als eindbestemming Ferrol, maar kwam nooit aan. Hij crashte een paar kilometer voor het station van het bedevaartsoord Santiago de Compostella (boven). In de trein zaten veel buitenlanders. Onder de doden waren toeristen uit Algerije, Brazilië, de Dominicaanse Republiek, Frankrijk, Italië, Mexico en de VS. Al snel was duidelijk dat een veel te hoge snelheid tot de catastrofe had geleid. De trein denderde met 190

kilometer per uur op de bocht af, waar 80 kilometer was toegestaan. Uit onderzoek bleek bovendien dat de 52-jarige machinist, die als een zeer ervaren kracht én als een snelheidsmaniak werd omschreven, had zitten bellen en (wellicht daardoor) zeker drie waarschuwingssignalen had genegeerd. Hij werd aangehouden op verdenking van dood door schuld.

Wissel

Twaalf dagen eerder was op het station van Brétigny-sur-Orge, niet ver van Parijs, ook al een trein ontspoord. Een

aantal wagons was – na later bleek door een defecte wissel – het perron opgereden. Vier van de zes doden waren mensen die op dat perron stonden wachten. De trein was vanuit Parijs op weg naar Limoges en zou niet stoppen in Brétigny-sur-Orge. En op 29 juli ging het mis in Zwitserland. Daar botsten bij Granges-près-Marnand twee treinen frontaal op elkaar nadat een van de machinisten hoogstwaarschijnlijk een rood sein had genegeerd. Er viel daarbij een dode en er waren meer dan twintig gewonden. ❖

21.07 België

koning Albert II tekent abdicatie en zijn zoon Filip volgt hem op

21.07 Frankrijk

Brit Chris Froome wint 100e Tour de France

22.07 Groot-Brittannië

prinses Kate schenkt het leven aan een gezonde zoon, die de naam George krijgt

23.07 Bulgarije

woedende betogers gijzelen in hoofdstad Sofia parlementsleden en stafmedewerkers

24.07 Spanje

bijna 80 doden bij ongeluk met semihogesnelheidstrein nabij Santiago de Compostella

Luxebisschop op non-actief

Soberheid predikende paus Franciscus grijpt in

DUITSLAND De verbouwing van de bisschoppelijke residentie in het Duitse Limburg was duurder uitgevallen dan gepland. Veel duurder. Het paste in de luxueuze levensstijl van bisschop Franz-Peter Tebartz-van Elst. Die had de pech dat er sinds maart een paus was die soberheid predikte. En die paus stelde hem op 23 oktober op non-actief.

De verbouwing van de residentie was begroot op vijf miljoen euro, maar het totale prijskaartje bedroeg uiteindelijk ruim 31 miljoen euro en dat bedrag kon nog veel hoger uitvallen als de klachten van omwonenden over geleden schade werden gehonoreerd. De kosten waren zo hoog opgelopen omdat Tebartz-van Elst voortdurend nieuwe eisen had gesteld. Zo kostte de privékapel (boven) bijna drie miljoen euro en werd er een vrijstaande badkuip geplaatst à raison van 15.000 euro! Daar kwam nog bij dat de orthodoxe bisschop zich sinds zijn aantreden in 2008 niet erg geliefd had gemaakt. Hij trad nogal autoritair

op, reed in een dure limousine met chauffeur en vloog met een eerste klas ticket naar India om daar de sloppenwijken te bezoeken.

Nederigheid

Paus Franciscus had direct na zijn aantreden de nadruk gelegd op soberheid. Hij wenste een Kerk zonder franje en veroordeelde ijdelheid en door-geslagen materialisme als een van de kwaden van deze tijd. Zelf woonde hij bescheiden en reed in een goedkope auto rond. Het was dan ook niet verwonderlijk dat hij bisschop Tebartz-van Elst naar Rome ontbood. Daar kreeg de bisschop een lesje in nede-

righeid. Eerst moest hij zeven dagen wachten voordat Franciscus hem op 21 oktober in audiëntie ontving. Twee dagen later kreeg Tebartz-van Elst te horen dat hij voor onbepaalde tijd verlof moest nemen.

Ondertussen was in Duitsland een discussie losgebarsten over de exorbitante rijkdom van de Katholieke Kerk. Die kreeg jaarlijks miljarden euro's kerkbelasting via de staat overgemaakt en Tebartz-van Elst was bepaald niet de enige 'pronkprelaat' die dankzij een riant salaris van overheidswegen een comfortabel leventje leidde. Voor Franciscus was er nog werk aan de winkel. ♦

Raadsel rond Romameisje

Zigeuners net als in vroeger tijden verdacht van kinderroof

BULGARIJE Wie zijn de echte ouders van de blonde, blauwogige Maria? Het meisje van vier was ontdekt in een Grieks Romakamp en een DNA-test had uitgewezen dat zij niet de dochter was van het echtpaar bij wie ze woonde. Op 24 oktober werd haar echte moeder getraceerd. In Bulgarije.

Maria was gevonden toen de politie in het kamp bij Farsala een inval deed op zoek naar wapens en drugs. Omdat zij niet op haar 'ouders' leek, werd ze meegenomen en ondergebracht in een opvanghuis. Een foto van het meisje (*rechts*) werd internationaal verspreid. Inmiddels was duidelijk dat het betreffende echtpaar gefraudeerd had met de kinderbijslag door veel meer kinderen aan te geven dan de vier die ze in werkelijkheid hadden. Bovendien legden ze tegenstrijdige informatie af over de herkomst van Maria. Het meisje zou gevonden zijn bij een supermarkt of in bewaring zijn gegeven door een Bulgaarse moeder die zelf niet in het onderhoud kon voorzien.

Excuses

Onmiddellijk nadat de foto van Maria wereldwijd was verspreid, staken geruchten de kop op over kinderdiefstal; geruchten die zigeuners al sinds de middeleeuwen achtervolgen. Het nieuws over Maria leidde overal tot extra alertheid. In Ierland werden bij twee gezinnen blauwogige Romakinderen weggehaald. Maar DNA-onderzoek maakte duidelijk dat het 7-jarige meisje en de 2-jarige jongen wel degelijk van de ouders waren bij wie ze woonden. Ze werden, met excuses, teruggebracht.

Ondertussen had zich in Bulgarije een 35-jarige vrouw gemeld. Sasha Ruseva liet weten dat Maria haar dochter moest zijn. Zij was in 2009 in Griekenland (waar ze toen illegaal als paprikaplukker werkte) bevallen van een meisje. Zij had het weggegeven omdat geld voor de opvoeding ontbrak. Ze ontkende geld voor Maria te hebben gekregen. Onder erbarmelijke omstandigheden woonde Sasha (*rechtsonder*) in het dorpje Nikoleavo – met haar man en acht kinderen, van wie enkelen net zo blond als Maria waren. Een DNA-test stelde onomstotelijk vast dat zij de moeder van Maria

was. De vraag die vervolgens beantwoord diende te worden, was wat er met Maria en de andere ondervoede kinderen van Sasha moest gebeuren. Een aantal van hen werd bij pleeggezinnen ondergebracht. Maria bleef vooralsnog in een Griekse liefdadigheidsinstelling. ♦

23.10 Italië

oud-premier Berlusconi aangeklaagd voor omkoping senator

24.10 China

Xo Bilai ook in hoger beroep veroordeeld tot levenslang wegens corruptie

24.10 Nederland

wolf van Luttelgeest door kogel gedood en toch niet zelf uit Oost-Europa naar Nederland gekomen